

Literatura polska w słowackich przekładach po 2007 roku

Polish Literature in Slovak translations after 2007

Marta Buczek

Uniwersytet Śląski, buczek.marta@interia.pl

Data zgłoszenia: do 31.03.2014 — Data recenzji i akceptacji: 30.09.2014

Key words: Polish literature in Slovak translation, Polish literature in Slovakia, Slovak translators of Polish literature, Slovak publishers of Polish literature, literary translation.

„Zasadnicze preferencje wyboru dzieł literackich do przekładu [...] są powiązane ze zinstytucjonalizowaną aktywnością wydawnictw oraz profesjonalnych tłumaczy i podlegają mechanizmom rządzącym życiem kultury, unosząc się na powierzchni wydarzeń kulturalnych i literackich”¹. Ta odnosząca się do przekładów literatury polskiej w Słowacji uwaga Bogumiły Suwary odkrywa główne preferencje translatorskich makrowyborów, które dominują we współczesnych czasach. Do 1989 r., jak wskazują słowaccy badacze przekładu (P. Winczer, J. Hvišč)², wybór dzieł do tłumaczenia nie opierał się na artystycznych czy estetycznych kryteriach, uwarunkowany był głównie aspektem kulturalno-politycznej sytuacji. Pod uwagę brano przede wszystkim ideową i tematyczną płaszczyznę dzieła. „Z ideowo-politycznego punktu widzenia najbezpieczniejszy

---

¹ „Prímarné preferencie výberu literárnych diel na preklad [...] súvisia s inštitucionalizovanou aktivitou vydavateľstiev a profesionálnych prekladateľov a podliehajú mechanizmom riadiacim život kultúry, plávajú na povrchu kultúrneho a literárneho diania” [tłum. — M.B.]. B. Suwara: *O preklade bez prekladu*. Bratislava 2003, s. 113.

² Por. prace: P. Winczer: *Funkcie prekladov z poľskej literatúry v slovenskej kultúre od roku 1945*. In: *Preklad včera a dnes*. Bratislava 1986; Idem: *K otázkam teórie a dejín prekladu na Slovensku*. Bratislava 1993; *Slovensko-poľské vzťahy*. Zost. J. Hvišč. Bratislava 1997; B. Suwara: *Preferencie výberu prekladov z poľskej literatúry na Slovensku*. In: Eadem: *O preklade bez prekladu...*, s. 113—126.

był wybór tekstów z wyraźną tematyzacją sprawiedliwości socjalnej, popularna literatura i teksty z realistyczną *mimesis* (Winczer) bądź ideologicznie »poprawne« (Hvišč)³. Sytuacja ta uległa radykalnej zmianie wraz z 1989 r., w momencie uwolnienia literatury i kultury spod działań cenzury czy instytucji kontroli państwowej. Literackie uwolnienie, pluralizm, różnorodność znalazły również swoje pełne odzwierciedlenie w przekładach literatury polskiej w Słowacji. Kontekst historyczny, aktualny, indywidualny gust i preferencje tłumaczy stały się głównymi aspektami motywującymi wybór polskich dzieł do tłumaczenia. W latach dziewięćdziesiątych minionego wieku pojawiła się tendencja do informowania o polskiej literaturze emigracyjnej (C. Miłosz, S. Mrożek, G. Herling-Grudziński), jak również o polskiej poezji religijnej (K. Wojtyła, J. Twardowski)⁴. Dominuje w tym okresie funkcja informacyjna, przekazująca wiadomości o życiu, myśleniu i aspiracjach polskiego narodu, funkcja reprezentatywna, wprowadzająca w sekundarny krąg odbioru kanon wartości obcej literatury, oraz funkcja komplementarności, dopełniania informacji o problematyce, tematach i środkach literackich, które w literaturze przyjmującej przekład występowały w niewielkiej liczbie lub po prostu było ich brak⁵.

Warto zastanowić się, jak zmieniła się sytuacja w XXI w., w dobie globalizacji, dominacji Internetu, powszechnego, bezpośredniego i nieograniczonego dostępu do osiągnięć kultury i literatury w globalnej sieci. Analizując wybory translatorskie polskiej literatury w Słowacji po 2007 r., można zaobserwować, że koncentrują się one głównie na najważniejszych, kanonicznych dziełach literatury współczesnej, które ukazywały się w rodzimym kręgu odbioru w latach dziewięćdziesiątych XX w. i pierwszym dziesięcioleciu XXI w. Kontynuuje się tym samym obraną we wcześniejszym okresie (1989–2006) linię translatorskiej strategii. Wybory te cechuje przede wszystkim widoczna, wysunięta na plan pierwszy, idea prezentacji literatury aktualnej, informowania o najnowszych osiągnięciach literackich oraz idea przekazywania ciągłości polskiego procesu historycznoliterackiego. Główne aspekty motywujące wybór polskich dzieł do tłumaczenia to aktualne konteksty, także indywidualny gust i zainteresowania polonistycznie świadomych tłumaczy oraz strategia obrona przez wydawnictwa. W takim kontekście tłumaczeniu na język słowacki podlegają zarówno utwory reprezentatywne, o wysokiej estetycznej i artystycznej jakości, stanowiące ugruntowany w rodzimym horyzoncie odbioru literacki kanon (Czesław Miłosz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, Stanisław Mrożek, Stanisław Barańczak, Rafał Wojaczek, Adam Zagajewski, Andrzej Stasiuk), jak i te, które tworząc nowe tendencje estetyczne, poza ten kanon wykraczają (Jacek Dehnel, Sylwia Chutnik,

³ „Z ideowo-politického hľadiska bol najbezpečnejší výber textov s viditeľnou tematizáciou sociálnej spravodlivosti, populárna literatúra a texty s realistickou mimézis (Winczer) alebo ideologicky »správne« (Hvišč)” [tłum. M.B.]. B. Suwara: *O preklade bez prekladu...*, s. 119.

⁴ Por. ibidem, s. 116.

⁵ Por. ibidem, s. 116–117.

Janusz Leon Wiśniewski, Hubert Klimko-Dobrzaniecki). Oprócz twórczości starszego i najmłodszego pokolenia polskich pisarzy (np.: Beata Jagieła, Monika Kusztal, Agata Linek, Jarosław Flawiusz Dulęba, Agnieszka Gruba, Agnieszka Leśniewska, Iwona Zych, Kaja Cyganik, Miłosz Kamil Manasterski), w makrowyborach translatorskich odnajdziemy również dzieła mniej znanych, lokalnych twórców, między innymi grupy poetów z Bielska-Białej (Franciszek Nastulczyk, Mirosław Bochenek, Mirosław Dzień, Hildegarda Filias-Gutkowska, Stanisław Gola, Jan Picheta, Juliusz Wątroba)⁶ czy rzeszowskiej pisarki i poetki Marty Pelinko⁷. W tym przypadku makrowybory podyktowane są ideą kulturowego zbliżenia pisarzy z terenów przygranicznych, pokazania tendencji rozwojowych we współczesnej poezji, funkcjonujących po obu stronach polsko-słowackiej granicy. Podobny aspekt kulturowego zbliżenia przyświecał projektowi Grupy Wyszehradzkiej, która wydała w 2007 r. *Antologię literacką państw wyszehradzkich (Antologia V4)*⁸. To wspólne przedsięwzięcie miało na celu zaprezentowanie współczesnej literatury państw Czwórki Wyszehradzkiej: Czechów, Słowaków, Węgrów i Polaków, gdyż jak podkreślają sami redaktorzy: „dobrze jest wiedzieć, co dzieje się po drugiej stronie wspólnych granic, za wspólnymi ścianami, w oddzielnych pokojach”⁹. Redaktorzy antologii zebrali po trzy, cztery reprezentatywne dla literatury współczesnej nowele z każdego kraju, tłumacząc je na języki uczestniczących w projekcie krajów. Trzynastu pisarzy z Europy Środkowej przedstawia się w tomie czytelnikom czterech krajów i czterech języków, za pośrednictwem języka angielskiego zaś dociera do szerszego kręgu odbiorców. „Trzynastu pisarzy to trzynaście odrębnych światów — a jednak pobrzmią w tych nowelach jakaś wspólna niepojęta nuta. [...] głos środka Europy” — pisze redaktor antologii Pál Békés¹⁰. Polskę w antologii reprezentują Pavel Huelle (*Przeprowadzka / Sťahovanie*), Daniel Odiya (*Dom i nie tylko / Dom a nielen*

⁶ Poezja lokalna opublikowana została w tłumaczeniu Radovana Brenkusa w dwujęzycznej antologii pt. *Bez granic / Bez hraníc*, która jest efektem spotkania poetów podczas Żylińskiego Festiwalu Słowacko-Polskiej Kultury (Žilinský festival slovensko-poľskej kultúry). To projekt międzynarodowy, w którym Polską poezję reprezentowała grupa poetów związana z miastem Bielsko-Biała. Por. *Bez granic / Bez hraníc*. Prel. R. Brenkus. Žilina 2010.

⁷ Poetka i pisarka jest członkinią rzeszowskiego Oddziału Związku Literatów Polskich, który organizuje cyklicznie międzynarodowe sesje pt. *Literatura Pogranicza Polski, Słowacji i Ukrainy / Literatúra pohraničia Poľska, Slovenska a Ukrajiny*, podczas których swoje dzieła prezentują twórcy tych krajów, jak również zaproszeni goście z krajów ościennych. Oddział współpracuje ze słowackim pisarzem, tłumaczem i redaktorem wydawnictwa Pectus Radovanem Brenkusem.

⁸ *Antologia V4. Literárna antológia krajín Vyšehradskej skupiny / Antologia V4. Antologia literacká państw wyszehradzkich*. Red. I. Rodríguez, P. Békés, P. Marciszuk, I. Martinová. Tłum. na j. pol. J. Oździńska, na j. słowac. J. Marušiak. Budapest 2007.

⁹ P. Békés: *Przedmowa*. In: *Antologia V4. Literárna antológia krajín Vyšehradskej skupiny...*, s. 18. Wersja internetowa antologii: http://www.litcentrum.sk/tmp/asset_cache/link/0000190263/Antologia_obalka.pdf [Data dostępu: 23.06.2014].

¹⁰ Ibidem.

dom) i Olga Tokarczuk (*Profesor Andrews w Warszawie / Profesor Andrews vo Varšave*) w słowackich przekładach świetnego tłumacza Jozefa Marušiaka.

Przez odwołanie do współczesności antologia odkrywa kierunek zainteresowania literaturą przekładową w Słowacji. Dla słowackich tłumaczy i wydawców, będących swoistymi dysponentami dopuszczającymi przekłady do udziału w życiu literackim kultury przyjmującej¹¹, liczy się to, co w kulturze i literaturze aktualne. Wyznacznikiem staje się tu dialog przez poznanie, rozumienie i porozumienie między dwoma kulturami. Dialog i porozumienie są możliwe głównie dzięki pracy tłumacza literatury, który tworzy specyficzną sytuację komunikacyjną, przyjmując rolę międzykulturowego pośrednika. W słowackim horyzoncie odbioru dominują przekłady tłumaczy, którzy występują w roli kompetentnych znawców. Są to na ogół wykształceni poloniści, lektorzy języka słowackiego w Polsce, sympatycy kultury polskiej, którzy często sami tworzą literaturę. Wśród tych najważniejszych, którzy umożliwiają nić międzykulturowego porozumienia, zachowując jednocześnie szacunek dla inności przekładu, wymienić należy: Jozefa Marušiaka¹², Karola Chmela¹³, Mariána Milčáka¹⁴, Petera

¹¹ Por. B. Tokarz: *Spotkania. Czasoprzestrzeń przekładu artystycznego*. Katowice 2010, s. 20.

¹² Przełożył z języka polskiego na słowacki ponad 60 powieści, zbiorów opowiadań, monografii, publikacji naukowych. Za swoją pracę tłumaczeniową otrzymał w Słowacji wiele nagród i wyróżnień, m.in.: Nagrodę Jána Hollega, Nagrodę Mateja Bela, Nagrodę Zory Jesenskiej. W 1997 r. został w Polsce odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej. Przekłada również literaturę rosyjską i ukraińską. Por. J. Marušiak: *Tłumacz musi być jak kameleon*. „Monitor Polonijny” 2004, nr 3, s. 10 oraz M. Buczek: *Jozef Marušiak — tłumacz — komparatysta idealny?* W: „Przekłady Literatur Słowiańskich”. T. 5, cz. 1: *Wzajemne związki między przekładem a oryginałem*. Red. B. Tokarz. Katowice 2014.

¹³ Poeta, tłumacz i redaktor m.in.: wydawnictwa Smena (1989—1996), miesięcznika „OS” (1998), miesięcznika „Fragment”. Jest autorem 5 tomików poetyckich: *Máš, čo nemáš* (1985), *Ovocnejší strom* (1989), *O nástrojoch, náradí a iných veciach vypustených z ruky* (2004), *Chiaroscuro. Poznámky, opisy, palimpsesty* (2009). Przekłada literaturę polską, serbską, słoweńską i chorwacką. Interesuje się współczesną literaturą środkowo- i południowosłowiańską. Wśród jego polskich przekładów znajdują się utwory najważniejszych twórców: polskiej poezji (T. Różewicz, B. Maj, R. Krynicki, E. Lipska, A. Zagajewski, M. Świetlicki, J. Podsiadło), prozy (T. Konwicki, O. Tokarczuk) i eseistyki (C. Miłosz, W. Gombrowicz, Z. Herbert, A. Zagajewski). W Polsce przekłady jego wierszy drukowały kwartalnik „Akcent” oraz miesięcznik „Tygiel Kultury”. Największy blok poezji K. Chmela zawiera polska antologia *Oko za ząb*. Por. I. Hochel: *Karol Chmel*. In: V. Mikula a kol.: *Slovník slovenských spisovateľov*. Bratislava 2005, s. 237—238; http://pl.wikipedia.org/wiki/Karol_Chmel [Data dostępu: 20.06.2014]; <http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/karol-chmel> [Data dostępu: 20.06.2014].

¹⁴ Poeta, autor filozoficzno-medytacyjnej poezji (m.in.: *Priestupný rok* (1989), *Pevné hviezdy, Mramorová sieň* (1992), *Skrytá pieseň* (1995), *Ženy obedujúce s mŕtvym* (2000), *Siedma kniha spánku* (2006)), literaturoznawca, lektor języka polskiego na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Śląskim. W Polsce przekłady jego wierszy ukazały się w czasopiśmie „Pobocza”, z którym stale współpracował (do 2009 r.) oraz w tomiku poezji *Labirynt cieni* (2007). Por. I. Hochel: *Milčák Marián*. In: V. Mikula a kol.: *Slovník slovenských spisovateľov...*, s. 281—282 oraz

Milčáka¹⁵, Tomáša Horvátha¹⁶, Radovana Brenkusa¹⁷ czy Mariannę Petrincovú¹⁸. To oni, odwołując się do własnego doświadczenia oraz wiedzy o literaturze i kulturze polskiej, kierując się indywidualną wrażliwością, oczekiwaniami i preferencjami artystyczno-estetycznymi, budują w słowackim horyzoncie odbioru komplementarny obraz polskiej literatury ostatniego dziesięciolecia XX w. i początku XXI w. Słowacki odbiorca z ich przekładów poznaje najwybitniejsze dzieła polskiej literatury współczesnej (poezji, prozy, dramatu, eseju), utrwalone i potwierdzone recepcją czytelniczą, widziane z niewielkiego dystansu czasowego, wielokrotnie nagradzane w kraju i za granicą.

Ważny aspekt translatorskich wyborów stanowi aktywna współpraca słowackich tłumaczy z wydawnictwami/wydawcami, skoncentrowanymi na artystycznie i estetycznie wartościowych przekładach polskiej literatury pięknej (Kalligram, Fragment F.R. & G, Modrý Peter, Slovart, Marenčin, Ars Poetica, Pectus, Občianské združenie Slniečkovo z Preszowa). Jak podkreślał jeden z najlepszych i najbardziej doświadczonych tłumaczy literatury polskiej w Słowacji Jozef Marušiak, współpraca z wydawcami opiera się często na indywidualnym wyborze tłumacza, kierującego się swoimi preferencjami czy zainteresowaniami, który podsuwa wydawnictwu pomysł na przekład; w innych przypadkach to wydawca zwraca się do tłumacza z propozycją¹⁹. Analiza przekładów, których podjęli się wymienieni tłumacze, pozwala stwierdzić, że indywidualny gust, preferencje artystyczne i estetyczne oraz wiedza na temat literatury i kultury polskiej tłumaczy mają znaczenie i brane są pod uwagę przez słowackich wydaw-

---

M. Buczek: *Literatura słowacka w Polsce w latach 2007—2013* [artykuł zamieszczony w niniejszym tomie].

¹⁵ Poeta, publicysta, literaturoznawca, redaktor wydawnictwa Modrý Peter w Levočy, brat Mariána Milčáka. Autor tomików poezji pt.: *Záprah pred zimou* (1989), *Prípravná čiara 57 / Preparation Line 57* (2005), *Brum* (2012). Tłumaczył literaturę angielską i polską (Z. Herbert, H. Poświatowska). Por. http://sk.wikipedia.org/wiki/Peter_Mil%C4%8D%C3%A1k [Data dostępu: 20.06.2014].

¹⁶ Prozaik, dramaturg, literaturoznawca i tłumacz. Absolwent polonistyki na Uniwersytecie Komenskigo w Bratysławie, pracownik Ústavu slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied. Autor prozy: *Akozmia* (1992), *Niekoľko náhlych konfigurácií* (1997), *Zverstvo* (2000). Tłumaczy literaturę polską, m.in. D. Masłowska: *Sneh a krv* (2004). Por. V. Gális: *Tomáš Horváth*. In: V. Mikula a kol.: *Slovník slovenských spisovateľov...*, s. 212.

¹⁷ Poeta, prozaik, krytyk literacki, założyciel wydawnictwa Pectus, redaktor słowackiego czasopisma literackiego „Dotyky”. Autor zbiorów poezji: *Pochod mŕtvych* (1997), *Rekviem v prachu* (2002), *Romanca s bludičkou* (2005), *Dym z ríše tieňov* (2009). W Polsce znany ze zbioru opowiadań pt. *Návraty pekla / Powroty z piekła* (2013). Więcej o autorze w artykule M. Buczek: *Literatura słowacka w Polsce...*

¹⁸ Absolwentka filologii słowackiej i hiszpańskiej Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Komenskigo w Bratysławie. Studiowała filologię polską na Uniwersytecie Wrocławskim i Jagiellońskim. Tłumaczy z języka polskiego literaturę piękną (proza, esej, literatura dla dzieci). Współpracuje z wydawnictwami Slovart i Kalligram.

¹⁹ Por. J. Marušiak: *Tłumacz musi być jak kameleon...*, s. 10.

ców w wyborze przekładów literatury polskiej. Efektem takiej współpracy jest wydanie tylko w latach 2007–2013 prawie 70 pozycji przekładów książkowych literatury polskiej (poezji, prozy, eseju, literatury dla dzieci i młodzieży, literatury religijnej, literatury popularnej — *science fiction*, *fantasy*). Porównując tę liczbę z liczbą przekładów literatury słowackiej w Polsce (29 pozycji książkowych), zauważamy ogromną dysproporcję²⁰, wynikającą między innymi z odmiennego sposobu myślenia o przekładzie literatur słowiańskich. Jak podkreśla Bożena Tokarz, niezaangażowanie polskich wydawców w przekłady literatur słowiańskich wiąże się z ugruntowanym przez lata stereotypowym myśleniem o innych niż polska literaturach słowiańskich. Wynikiem stereotypizacji, przekonania o własnej wyjątkowości i wartości, była mała liczba przekładów literatur słowiańskich w Polsce²¹. Dla Słowaków z kolei literatura polska już od czasów romantycznych miała ogromne znaczenie, pojmowana i przyjmowana w tym kręgu odbioru jako zróżnicowana literatura „wielkiego, bratniego słowiańskiego narodu”²². W tym kontekście Słowacy, w porównaniu z Polakami, dysponują o wiele większą liczbą przełożonych polskich dzieł oraz wiedzą na temat literatury i kultury polskiej, uznając ją za interesującą i inspirującą rodzimy proces historycznoliteracki. „W latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych polska literatura współczesna była śmielsza, bardziej krytyczna niż w pozostałych krajach naszego bloku. [...] od dzieciństwa byłem zafascynowany Sienkiewiczem. Ponieważ wyrastałem pod Tatrami, odczuwałem bliskość geograficzną Polski. To ciekawość tego, co jest po drugiej stronie gór, spowodowała, że częściej sięgałem po literaturę polską” — mówi Jozef Marušiak²³.

Wysuwane na plan pierwszy wśród słowackich tłumaczy i wydawców kryterium wysokiej jakości artystycznej i estetycznej oraz komplementarności przekładów zaowocowało tłumaczeniami najważniejszych utworów polskiej literatury współczesnej. W słowackim horyzoncie odbioru w translatorskich makrowyborach pojawia się literatura uznana przez krytykę literacką w Polsce i Słowacji za najbardziej wartościową, reprezentującą współczesną linię rozwoju procesu historycznoliterackiego. Słowacki czytelnik dzięki temu miał okazję zapoznać się między innymi z twórczością dwukrotnego laureata Literackiej Nagrody Nike Wiesława Myśliwskiego, którego powieści *Widnokraj / Horizont* (2007) i *Traktat o łuskaniu fasoli / Traktát o lúštení fazule* (2010) ukazały się w doskonałym i pełnym translatorskiego wyczucia tłumaczeniu Jozefa Marušia. Przekłady oraz tłumacz zostały wyróżnione w Słowacji w prestiżowym konkursie na Nagrodę Jána Hollega w latach 2007 i 2010. Twórczość Myśliwskiego mogła również zaistnieć w szerszym kręgu odbiorców sekundarnych podczas popularnego i prestiżowego międzynarodowego festiwalu *Noc literatúry* 2011,

²⁰ Por. M. Buczek: *Literatura słowacka w Polsce...*

²¹ Por. B. Tokarz: *Spotkania. Czasoprzestrzeń przekładu artystycznego...*, s. 19.

²² Por. B. Suwara: *O preklade bez prekladu...*, s. 115.

²³ J. Marušiak: *Tłumacz musi być jak kameleon...*, s. 10.

którego twórcy za główny cel stawiają sobie prezentowanie w atrakcyjny sposób (literatura czytana przez znanych aktorów w atrakcyjnej przestrzeni zabytkowych europejskich miast) wybranych najciekawszych przekładów współczesnej literatury europejskiej. Fragmenty *Traktatu o łuskaniu fasoli* przedstawione zostały w Bratysławie, Żilinie i Banskiej Bystricy, w interpretacjach słowackich aktorów Romana Pomajbo i Anny Šiškovéj.

Poza Myśliwskim, w kręgu najbardziej cenionej literatury polskich pisarzy wymienić można również przekład nagrodzonej Paszportem „Polityki” powieści Stefana Chwina zatytułowanej *Hanneman / Hanneman* (2006), określanej przez słowacką krytykę literacką jako arcydzieło polskiej prozy końca XX w., oraz powieści *Dolina radości / Dolina radosti* (2008), (oba przekłady w tłumaczeniu Karola Chmela). Chwin postrzegany jest w słowackim horyzoncie odbioru jako najwybitniejsza postać współczesnej literatury polskiej, a jego powieść *Hanneman* uznawana jest za pierwszą polską powieść opisującą świat wysiedlonego niemieckiego Gdańska i jego nowych obywateli²⁴.

Przekłady Myśliwskiego oraz Chwina opublikowane zostały przez wydawnictwo Kalligram, które od 1991 r., współpracując z Instytutem Literatury Słowackiej SAV (Ústav slovenskej literatúry Slovenskej akademie vied) oraz z najlepszymi i najbardziej doświadczonymi słowackimi tłumaczami literatury polskiej (Jozef Marušiak, Karol Chmel, Marián Milčák, Peter Milčák), wydaje najbardziej znaczące dzieła współczesnej polskiej literatury pięknej. W swojej edycji „Svetová literatúra” wydawnictwo to opublikowało między innymi powieści *Lala / Babuľa* (2009) oraz *Saturn / Saturn* (2013) dwukrotnie nominowanego do Literackiej Nagrody Europy Środkowej „Angelus” oraz nagrody Paszport „Polityki” Jacka Dehnela (powieści w przekładzie Karola Chmela), a także nagrodzone Nike Czytelników w 2009 r. eseje pt. *Gulasz z Turula / Guláš z Turula* (2010) Krzysztofa Vargi (w tłumaczeniu Jozefa Marušiaka). Eseje Krzysztofa Vargi wzbudzać mogą szczególne zainteresowanie słowackiego odbiorcy ze względu na węgierskie korzenie pisarza, sięgające węgierskiego Komárom i słowackiego Komárna. „Potomek polskiej matki i węgierskiego ojca wypełnia znaną rymowanekę o Polaku i Węgrze dwóch bratankach. Geograficznie dzieli ich od siebie Słowacja, a i tak mają o wiele lepsze wzajemne kontakty, niż gdyby byli bezpośrednimi sąsiadami”²⁵. Mimo uświadomionego kulturowego oddalenia graniczących z sobą Polaków i Słowaków, krytyka literacka dostrzega w dziele polskiego autora pozytywne aspekty, które mogą zainteresować również słowackich odbiorców. Jak podkreślają krytycy, „Węgierska połowa autora wnosi

²⁴ Por. A. Puková, M. Frišová-Šimečková: *Ten mýtus je krásny. Rozhovor*. http://salon.eu.sk/10/ten_mytus_je_krasny__rozhovor/ [Data dostępu: 25.06.2014].

²⁵ „Potomok polskej matky a maďarského otca napíňa známu veršovačku o tom, že Poliak a Maďar sú ako dvaja bratia. Geograficky ich od seba delí Slovensko, a tak majú oveľa lepšie vzájomné vzťahy, než keby boli priami susedia”. J. Gregor: *A keď nám bude smutno, spomenieme si na prehrané bitky*. „Sme” 3.06.2010.

do esejów element sympatii dla Węgrów i węgierszczyzny, jego niewęgierska połowa umożliwia mu jednak krytyczne podejście i większy obiektywizm w komentowaniu węgierskiej historii, węgierskiego charakteru narodowego, historycznych traum i ich współczesnych nostalgicznych, jak również agresywnych przejawów. Książka Vargi Węgrów ani nie wychwala, ani nie potępia — stara się ich zrozumieć. A wzajemne zrozumienie jest pierwszym krokiem do tolerancji. Eseje są świetnie napisane i czyta się je jednym tchem. W zaletach i wadach Węgrów rozpoznajemy również siebie²⁶.

Książka Jacka Dehnela z kolei przyciąga uwagę ze względu na przynależność autora do najmłodszego pokolenia współczesnych polskich pisarzy. Doceniony w Polsce, między innymi przez Czesława Miłosza, wywołał duże zainteresowanie krytyki słowackiej, zwracającej uwagę na inspiracje autora realizmem magicznym oraz swoisty sposób opisywania historii z pogranicza Europy Środkowej i Wschodniej²⁷. Powieść *Saturn* w przekładzie Karola Chmela została zaprezentowana podczas *Nocy literatury 2014* w kilku słowackich miastach (Bratysławie, Banskiej Bystricy, Banskej Štiavnici, Trenčine, Žiline, Senici, Dolnom Kubíne) w interpretacji znanych słowackich aktorów: Borisa Farkaša, Juraja Šoko Tabacka, Ivany Kováčovej oraz Szidi Tobias.

Oprócz współczesnych pisarzy młodego pokolenia, w edycji „Svetová literatúra” wydawnictwa Kalligram ukazały się również dzieła wybitnych polskich pisarzy starszego pokolenia, jak zbiór esejów Czesława Miłosza pt. *Rodzinnna Europa / Rodná Európa* (2012) w tłumaczeniu Karola Chmela. Ta autobiograficzna książka dopełnia funkcjonujący w kręgu słowackiego horyzontu odbioru literacki obraz polskiego pisarza noblisty. Recepcja twórczości Miłosza w Słowacji ma ugruntowaną pozycję; obok Zbigniewa Herberta, Wisławy Szymborskiej, Leszka Kołakowskiego jest on bowiem jednym z najczęściej tłumaczonych pisarzy polskich. W licznych wydaniach książkowych oraz w przekładach rozproszonych w czasopiśmie („Literárny týždenník”, „Revue svetovej literatúry”, „Slovenské pohľady”, „Romboid”, „Kultúrny život”, „Fragment”, „Kultúra”, „Verbum”, „Tvorba”, „OS”) ukazało się ponad 50 utworów Czesława Miłosza²⁸.

²⁶ „Maďarská polovica autora vnáša do esejí prvok sympatií k Maďarom a maďarstvu, jeho nemaďarská polovica mu zase umožňuje kritický odstup a väčšiu objektivitu v úvahách o maďarských dejinách, o maďarskom národnom charaktere, historických traumách a ich súčasných nostalgických, ale niekedy aj agresívnych prejavoch. Vargova knižka esejí Maďarov ani nezvelebujú, ani nezatrucujú — pokúša sa ich chápať. A vzájomné pochopenie je prvým krokom k tolerancii. Eseje sú výborne napísané, čítajú sa na jeden dúšok. V kladoch a záporoch Maďarov spoznáваме aj sami seba” [tłum. M.B.]. K. Varga: *Guláš z Turula*. Prel. J. Marušiak. Bratislava 2010 [recenzja z IV s. okładki].

²⁷ Por. L. Svetoň: *Sága prerastajúca do filozofie*. „Knižná revue” 2009; č. 23. Recenzja również na stronie <http://www.litcentrum.sk/recenzie/babula-jacek-dehnel-saga-prerastajuca-do-filozofie> [Data dostępu: 25.06.2014].

²⁸ Pełna bibliografia przekładów dostępna w pozycjach: „Przekłady Literatur Słowiańskich”. T. 1, cz. 4: *Bibliografia przekładów literatur słowiańskich w latach 1990—2006*. Red. B. Tokarz.

W innej serii wydawnictwa Kalligram — „Mimo edície” opublikowany został kompleksowy wybór twórczości poetyckiej Zbigniewa Herberta, oparty na przygotowanej przez pisarza przed śmiercią autorskiej antologii, zatytułowany *Tren Fortynbrasa / Fortinbrasov žalospev* (2009), w tłumaczeniu słowackich poetów Mariána i Petra Milčáków. To zbiór reasumujący twórczość poetycką Herberta, przekraczający wszystkie dotychczasowe jej prezentacje w Słowacji. Po 1989 r. tłumaczenia poezji Zbigniewa Herberta ukazywały się systematycznie, ugruntowując w słowackiej świadomości literackiej pozycję autora jako pisarza światowego formatu. Jego poezję reprezentują w słowackim horyzoncie odbioru przede wszystkim liczne publikacje rozproszone w czasopiśmie („Fragment K”, później „Fragment”, „Literárny týždenník”, „Revue svetovej literatúry”, „Slovenské pohľady”, „Romboid”) oraz kilka wydań książkowych²⁹. Wydanie Kalligramu to najbardziej reprezentatywny i kompleksowy zbiór poezji Herberta w Słowacji.

W tej samej serii wydawnictwo przypomniało słowackiemu odbiorcy polską poezję doby romantycznej, publikując zbiór utworów Juliusza Słowackiego. Zbiór wierszy i poematów polskiego wieszczki narodowego zatytułowany *Beniowski a iné básne* (2010) aktualizuje na nowo w sekundarnym horyzoncie odbioru starsze przekłady w wykonaniu znakomitych słowackich poetów i tłumaczy, między innymi: doby romantycznej — Ján Hollý (*Anhelli / Anhelli*), realizmu — Pavel Országh Hviezdoslav (*Grób Agamemnona / Hrob Agamemnona; Ojciec zadźmionych w El-Arish / Otec zachvátených morom v El-Arish; W Szwajcarii / Vo Švajčiarsku*), oraz okresu międzywojennego — Andrej Žarnov (*Przekleństwo / Kliatba; Sonet / Sonet; Testament mój / Môj testament*). W zbiorze tym zamieszczono także najnowszy przekład poematu dygresyjnego Słowackiego pt. *Beniowski / Beniowski*, w doskonałym tłumaczeniu Juraja Andričička. Przekład Andričička jest równocześnie pierwszym tłumaczeniem tego dzieła w Słowacji. Tłumacz otrzymał za niego wyróżnienie w konkursie na Nagrodę Jána Hollega w 2010 r. Zbiór ten zestawiał oraz dopełnił komentarzem polski poeta, tłumacz, polonista, a zarazem znawca literatury czeskiej i słowackiej — Zbigniew Machej, posłowie napisał doskonale zorientowany w polsko-słowackich literackich kontaktach XIX i XX w. słowacki literaturoznawca i publicysta Peter Kaša. Komentarze naukowe Macheja i Kašy przybliżają niezorientowanemu w polskiej tradycji romantycznej czytelnikowi życie i twórczość polskiego wieszka ze świadomością ograniczonego kręgu odbiorców-znawców i wiarą, że poezja ta znajdzie w Słowacji swoich „wyznawców”.

W serii „Eseje” wydawnictwa Kalligram ukazała się natomiast rozległa i kompleksowa antologia polskiego eseju emigracyjnego pt. *Kultura. Výber ese-*

Katowice 2013; „Przekłady Literatur Słowiańskich”. T. 4, cz. 2: *Bibliografia przekładów literatur słowiańskich w latach 2007—2013*. Red. B. Tokarz. Katowice 2014.

²⁹ Por. m.in. Z. Herbert: *Czarna róża / Čierna ruža. Výber z poézie*. Wyb. a prel. V. Kovalčík. Bratislava 1999; Idem: *Barbarzyńca w ogrodzie / Barbar v záhrade*. Prel. K. Chmel. Bratislava 2004.

ji z *poľského emigranckého časopisu* (2008) z przedmową Adama Michnika, w tłumaczeniu znamienitego zespołu: Iva Hanková, Karol Chmel, Jozef Marušiak. W antologii zaprezentowano eseistykę, która była publikowana na łamach emigracyjnego czasopisma „Kultura”. Wśród translatorskiego wyboru w antologii znalazły się wszystkie znaczące nazwiska tworzące podstawy polskiego eseju drugiej połowy XX w.: Witold Gombrowicz, Zygmunt Bauman, Leszek Kołakowski, Maria Hirszowicz, A. Konstanty Jeleński, Czesław Miłosz, Jan Józef Lipski, Jerzy Stempowski czy Adam Michnik. W przedmowie Adam Michnik przedstawia sekundarnemu kręgowi odbiorców rys historyczny czasopisma, które prezentowało antykomunistyczne myślenie, pozostając w permanentnym konflikcie z komunistycznym reżimem, jak również z niezłomną emigracją kultywującą mit państwa na wygnaniu, odrzucającą wszelkie herezje. W tym kontekście „Kultura” jawi się jako czasopismo oferujące Polakom tożsamość otwartej polskości, pozbawionej megalomanii i zwyczajów fałszowania własnej historii, odrzucającej narodowy szowinizm, otwartej na dialog z innymi kulturami. Jak pisze Adam Michnik, zachęcając słowackiego czytelnika do zapoznania się z esejami: „Kultura zbudowała pomnik samej siebie i pozostała znaczącym projektem polskiej tożsamości, który nie stracił nic na swojej aktualności. Chętnie poznałbym pogląd słowackich czytelników na taki projekt polskości”³⁰.

Adam Michnik, historyk i dziennikarz, nazywany przez słowacką krytykę mistrzem polskiego eseju politycznego³¹, w 2011 r. doczekał się kolejnego już słowackiego wydania swoich artykułów w zbiorze zatytułowanym *Płynąć pod prąd / Plávať proti prúdu* (2011) w przekładzie Marianny Petrincovej (seria OS). To zbiór eseistyki i publicystyki tego autora publikowanej na łamach „Gazety Wyborczej” w latach 2005—2007, który ugruntowuje pozycję polskiego publicysty w kręgu słowackiego horyzontu odbioru³², odkrywając przed Słowakami skomplikowaną, specyficzną i pełną paradoksów naturę polskiego narodu. Jak podkreślała słowacka krytyka, eseje i publicystyka Michnika mogą być źródłem ułatwiającym słowackiemu odbiorcy poznanie i zrozumienie Polaków.

Wydawnictwo Kalligram, prowadząc działalność przekładową, od lat stara się nie tylko informować o osiągnięciach literackich północnych sąsiadów, ale

³⁰ „Kultura vybudovala pomník sebe samej a zostala podstatná ako projekt poľskej identity, ktorý nestratil nič zo svojej aktuálnosti. Tento projekt je stále výzvou i pozvaním. Rád by som poznal názor slovenských čitateľov na takýto projekt poľskosti”. (A. Michnik). *Kultura. Výber esejí z poľského emigranckého časopisu*. Prel. I. Hanková, K. Chmel, J. Marušiak. Bratislava 2008.

³¹ Por. <http://www.kalligram.sk/?cl=kniha&iid=113> [Data dostępu: 9.06.2014].

³² Wcześniej w serii ukazał się zbiór tekstów publikowanych w drugim obiegu oraz tekstów komentujących wydarzenia związane z przemianami ustrojowymi w Polsce pt. *Cieň Sokratesa* (A. Michnik: *Cieň Sokratesa / Sokratov tieň*. Prel. J. Marušiak. Bratislava 1997). Kolejna książka pt. *Wściekłość i wstyd* wprowadza w sekundarny krąg odbioru polityczne komentarze Michnika z lat 1995—2005 (A. Michnik: *Wściekłość i wstyd / Zlost' a hanba, smútok a hrdosť*. Prel. I. Hanková, K. Chmel. Bratislava 2006).

także kształtować wrażliwość, oczekiwania i preferencje artystyczno-estetyczne słowackich odbiorców literatury polskiej, otwierać na inność, inspirować i wzbogacać literaturę. Podobną strategię translatorskich wyborów przyjmują inne słowackie wydawnictwa, jak funkcjonujące na rynku wydawniczym od 1991 r. wydawnictwo Slovart³³. „Od początku staramy się dostarczać naszym odbiorcom książki, w których równie ważną rolę odgrywa treść, jak i forma, w których wartościowa i trudna w odbiorze treść wiąże się z poligraficznie i twórczo doskonałą formą”³⁴, podkreślają w swoim folderze wydawniczym redaktorzy Slovartu. W przekładzie słowackim w tym wydawnictwie ukazały się między innymi: długo oczekiwana w Polsce autobiografia Sławomira Mrożka *Baltazar / Baltazar* (2008) w tłumaczeniu współpracującej ze Slovartem Marianny Petrincovej, zbiór opowiadań dobrze rozpoznawalnego w słowackim horyzoncie odbioru od lat dziewięćdziesiątych XX w. Andrzeja Stasiuka³⁵ pt. *Opowieści galicyjskie / Haličské poviedky* (2008), w świetnym i pełnym artyzmu oraz estetycznego wycucia tłumaczeniu Jozefa Marušiaka, oraz powieść *Taksim / Taksim* (2011) tego autora w tłumaczeniu Marianny Petrincovej, a także mityczna opowieść Olgi Tokarczuk *Anna In w grobowcach świata / Anna In v hrobkách sveta* (2008) w przekładzie Karola Chmela³⁶.

³³ Wydawnictwo Slovart publikuje książki najważniejszych słowackich i światowych autorów literatury pięknej, monografie, encyklopedie, literaturę dla dzieci. Specjalizuje się w klasycznej i współczesnej beletrystyce, *science fiction* oraz *fantasy*. Wydaje czasopismo „RAK” („Revue aktualnej literatury”), w którym publikuje fragmenty przekładów, recenzje, eseje, informacje na temat festiwalu, targów książki itp.

³⁴ „Od začiatku sme sa snažili prinášať našim čitateľom knihy, v ktorých rovnako dôležitú úlohu zohráva obsah i forma, teda v ktorých sa kvalitný a náročný obsah spája s polygraficky i výtvarne bezchybnou formou” (tłum. M.B.) http://www.slovart.sk/o-nas.html?page_id=183 [Data dostępu: 10.06.2014].

³⁵ Recepcja twórczości Andrzeja Stasiuka w Słowacji sięga lat dziewięćdziesiątych minionego wieku. Pierwsze tłumaczenie ukazało się w 1995 r. w czasopiśmie „Fragment” (A. Stasiuk: *Miłość / Láska*. Prel. K. Chmel. „Fragment” 1995, roč. 9, č. 2), a kolejne w czasopismach: „RAK” (2001, nr 4; 2006, nr 1; 2006, nr 4), „Revue svetovej literatúry” (2001, nr 4; 2003, nr 4), „Sme” (2003, nr 112; 2003, nr 148). W książkowym wydaniu jako pierwsza została opublikowana powieść *Dukla / Dukla*. Prel. J. Marušiak. Bratislava, Baum, 2004. Pełna bibliografia słowackich przekładów twórczości A. Stasiuka dostępna w: „Przekłady Literatur Słowiańskich”. T. 2, cz. 3: *Bibliografia przekładów literatur słowiańskich (1990—2006)*. Red. B. Tokarz. Katowice 2013.

³⁶ Olga Tokarczuk funkcjonuje w słowackim horyzoncie odbioru dzięki przekładom powieści *Dom dzienny, dom nocny / Dom vo dne, dom v noci*. (1. vyd.). Prel. K. Chmel. Bratislava 2002 oraz *Gra na wielu bębenkach / Hra na mnohých bubienkoch*. (1. vyd.). Prel. K. Chmel. Bratislava 2003. W czasopiśmienniczych wyborach znalazły się fragmenty jej prozy, m.in.: *Logofilia, czyli pewien stan ducha / Logofila, čiže istý stav ducha* („OS” 2000, č. 8); *Deux ux / Deus ex, Numery / Čísła, Szafa / Skriňa* ze zbioru *Szafa* („Revue svetovej literatúry” 2001, roč. 37, č. 4); *Dom dzienny, dom nocny / Dom vo dne a v noci* [fragment książki] („Aspekt” 2002, č. 1); *Profesor Andrews w Warszawie / Profesor Andrews vo Varšave* („Revue svetovej literatúry” 2003, roč. 39) w przekładach przede wszystkim Karola Chmela oraz Marianny Minárikovej.

Obraz twórczości Sławomira Mrożka w Słowacji dopełnia wydany przez wydawnictwo Marenčin kompleksowy wybór jego opowiadań pt. *Opica a generál* (2009), prezentujący 58 groteskowych, nasyconych absurdem utworów prozatorskich ze zbioru *Opowiadania i donosy 1980–1989. Utwory zebrane* (wszystkie w doskonałym przekładzie Jozefa Marušiaka). Natomiast dotychczasowe przekłady twórczości Stasiuka uzupełnia opublikowana w 2013 r. w wydawnictwie Modrý Peter z Levočy powieść zatytułowana *Czekając na Turka / Čakanie na Turka* w tłumaczeniu Petera Himiča. Wydawnictwo Modrý Peter z Levočy, niezwykle cenione i mające swoistą pozycję na rynku wydawniczym, publikujące w charakterystycznej oprawie peperbacku rodzimą i obcą literaturę (głównie współczesną poezję) najwyższej jakości, nienastawione na komercyjny zysk, od początku swojego funkcjonowania³⁷ stało się prestiżową oficyną, która wpływa i steruje kręgiem odbiorców oraz krytyków literackich. W propozycjach przekładowych wydawnictwa znalazła się również poezja należącej do pokolenia „Współczesności” Haliny Poświatowskiej pt. *Duchovné cvičenia pre mačku* (2012) w tłumaczeniu założyciela oficyny, poety Petera Milčáka. Mimo niskiego nakładu i mniejszego stopnia oddziaływania na odbiorców, wydawnictwo to przyciąga czytelników o dużym doświadczeniu kulturowym, zorientowanych w specyfice literatury i kultury polskiej.

Polską literaturę w przekładzie z powodzeniem, kierując się artyzmem i estetyką dzieła, publikuje również prestiżowe wydawnictwo czasopisma „Fragment”³⁸, funkcjonujące pod nazwą F.R. & G., które przed 1989 r. wydawało literaturę drugiego obiegu. W popularnej serii „Knižná edícia F.R. & G.” ukazał się zbiór opowiadań poety i prozaika Darka Foksa *Pizza weselna / Svadobná pizza* (2007) w przekładzie Karola Chmela, który w wydawniczych folderach reklamowany był jako „Proza polskiego poety i pisarza, którego wlicza się w krąg najlepszych. Jego styl poetycki charakteryzuje się intelektualnym unikiem, ironią i autoironią”³⁹. O popularności przekładu w słowackim horyzoncie odbioru może świadczyć audycja przygotowana dla Radia Devín, przedstawiająca fragmenty prozy Foksa w ramach cyklu *Súčasná európská poviedka*, opracowana przez redaktora czasopisma „Fragment” Olega Pastiera, w reżyserii Róberta Hornáka⁴⁰.

³⁷ Wydawnictwo powstało w 1991 r. Przywiązuje wagę do wysokiej jakości graficznej książek, wysokiej jakości papieru, ilustracji, dizajnu. Współpracuje z najlepszymi słowackimi grafikami. Kilkakrotnie otrzymało nagrodę za najpiękniejszą książkę słowacką (Najkrajšia kniha Slovenska).

³⁸ Czasopismo powstało w 1988 r. z połączenia samizdatowych czasopism słowackich „Fragment” i „Kontakt”, funkcjonując do 1992 r. pod nazwą „Fragment K”, a potem jako „Fragment”. Jego redaktorami są O. Pastier, I. Hoffman oraz M.M. Šimečka.

³⁹ „Prozaická kniha poľského básnika a spisovateľa, ktorého zaraďujú medzi špičku. Jeho básnický štýl je charakterizovaný intelektuálnym odstupom, iróniou a sebaíroniou” [tłum. M.B.] Por. <http://www.martinus.sk/?ultem=111623> [Data dostępu: 6.06.2014].

⁴⁰ Premiera 16.04.2009 (SRo Devín, 26 min.).

Wysoka jakość estetyczna, poetycki artyzm przyświeca również przekładom wydawnictwa Ars Poetica, które wydało zbiór wierszy laureata Nagrody Kościelskich, nominowanego w 2007 r. do Literackiej Nagrody Nike Tomasza Różyckiego pt. *Przeciwne wiatry / Protiviator* (2007) w tłumaczeniu Kataríny Laučíkovej. Zbiór *Protiviator* wprowadza w krąg słowackiego horyzontu odbioru wybór poezji tego autora, począwszy od debiutanckiego tomiku *Vaterland* (1997), przez *Anima* (1999), *Chata umaita* (2001), *Świat i antyświat* (2003), na zbiorze *Kolonie* (2006) kończąc. Ars Poetica poświęca również uwagę najmłodszej poezji, publikując antologie będące pokłosiem odbywającego się co roku w Bratysławie Międzynarodowego Festiwalu Poezji Ars Poetica (Medzinárodný festival poézie Ars Poetica). W każdorocznie wydawanych antologiach słowacki czytelnik odnajdzie twórczość młodych i „obietujących” polskich poetów (między innymi: Tomasza Majerana, Marcina Sendeckiego, Piotra Sommera, Marzanny Kielar, Justyny Radczyńskiej, Edwarda Pasewicza, Eugeniusza Tkaczyszyna-Dyckiego).

Przegląd poezji polskiej w Słowacji uzupełnia wydany w 2007 r. przez wydawnictwo Občianské združenie Slniečkovo z Preszowa⁴¹ przekład zbioru wierszy Wisławy Szymborskiej. To zbiór poetycki zatytułowany *Dwukropek / Neprítomnosť* w tłumaczeniu Sylvii Galajdy, który w Polsce ukazał się zaledwie dwa lata wcześniej. Zbiór ten oraz przekłady zamieszczone w czasopismach („Revue svetovej literatúry” 2009, nr 3)⁴² dopełniają kompleksowo tłumaczoną i nieustannie aktualizowaną w Słowacji poezję autorki⁴³.

Podobne cele, jak wymienionym wcześniej oficynom, przyświecają powstałemu w 2006 r. wydawnictwu Pectus z Koszyc, którego redaktorem jest znany

⁴¹ Wydawnictwo istnieje od 2001 r., wspomagając wydarzenia kulturalne i literackie. Od 2006 r. współpracuje z poetą Jakubem Erikiem Grochem, wydając dzieła rodzimych i światowych autorów.

⁴² Wiersze Szymborskiej ze zbioru *Tutaj / Sem* z 2009 r. w tłumaczeniu Vlastimila Kovalčíka.

⁴³ W latach 1990–2006 w wydaniach książkowych ukazały się dwa zbiory poezji Wisławy Szymborskiej, w tym jeden wybór wierszy odkrywający przed słowackim odbiorcą całokształt twórczości polskiej noblistki (por. W. Szymborska: *49 básní. Výběr wierszy*. Wyb. a prekl. Vlastimil Kovalčík. Bratislava, Q 111, 1999). Ponadto przekłady poezji Szymborskiej publikowały liczne słowackie czasopisma, m.in.: „Slovenské pohľady” (1996, č. 12; 2003, č. 7–8), „Revue svetovej literatúry” (1997, č. 1, č. 2), „Dotyky” (2001, č. 1), „Rak” (2006, č. 9). Wybory translatorskie z okresu 2007–2013 dopełniają obraz poetki w słowackim kręgu odbioru, który ugruntowały przekłady z lat wcześniejszych. Biorąc pod uwagę okres 1989–2006, w słowackich przekładach ukazały się wiersze z niemal wszystkich tomików poetyckich Szymborskiej. Publikowane w czasopismach „Slovenské pohľady”, „Revue svetovej literatúry” bądź w wydaniach książkowych (por. W. Szymborska: *49 básní; Koniec i počátek; Ludzie na moście; Poezje / Poems, Výběr wierszy*. Wyb. a prekl. V. Kovalčík. Bratislava, Q 111, 1999; Eadem: *Chvíla / Chvíla*. (1. vyd.). Prel. V. Kovalčík. Bratislava 2003), odkrywały przed słowackim czytelnikiem artyzm poetycki noblistki. Wcześniejsze publikacje Szymborskiej w tłumaczeniu słowackim to m.in. tomik *Wolanie na Yeti / Volanie na Yetiho* (1966).

również w Polsce słowacki pisarz i poeta Radovan Brenkus⁴⁴. Wydawnictwo to koncentruje się na rodzimej i światowej literaturze współczesnej (prozie, poezji). Wydaje literaturę, zwracając uwagę przede wszystkim na artystyczną i estetyczną wartość dzieła w szerokim kontekście literatury słowackiej, europejskiej i światowej. W makrowyborach tej oficyny odbiorca sekundarny znajdzie dzieła uznanych polskich pisarzy, np. kompleksowy zbiór poezji Rafała Wojaczka pt. *Wiersze zebrane / Listy mŕtvtému* (2009)⁴⁵, jak również pisarzy mniej znanych, jak Marty Świdorskiej-Pelinko (*Tułaczy smak edenu / Chuť túlania a edenu* (2010))⁴⁶, (obydwa zbiory w przekładzie Radovana Brenkusa). Osobista współpraca redaktora i tłumacza wydawnictwa Pectus Radovana Brenkusa z polską pisarką i tłumaczką Martą Świdorską-Pelinko zaowocowała wymianą przekładów po obu stronach polsko-słowackiej granicy. Nawiązując międzyliteracki dialog, Pelinko przetłumaczyła wszystkie utwory Brenkusa, które ukazały się w Polsce.

W serii „Edícia Externum” wydawnictwa Pectus opublikowana została również powieść Zbigniewa Domino *Syberiaada polska / Poľská sibiriada* (2008) (także w tłumaczeniu Radovana Brenkusa). Przekład ten spotkał się jednak z krytyką z uwagi na znaczną ingerencję tłumacza w tekst literacki. Jak słusznie zauważa Jozef Marušiak, autor tłumaczenia, najwyraźniej bez zgody autora oryginału, tekst oryginalny skrócił (oryginał liczy 511 s., a przekład 254 s.), redukując całe fragmenty powieści. Także sama edycja książki pozostawia wiele do życzenia, włączając błąd w nazwisku autora na stronie tytułowej. Analizując mikrowybory tłumacza na poziomie tekstu, Marušiak zwraca uwagę na liczne elementarne słownikowe i syntaktyczne błędy, liczne konstrukcje, wyrazy czy zwroty przejęte z języka polskiego, ukraińskiego czy rosyjskiego. W efekcie odbiorca sekundarny otrzymuje książkę, która wiele traci w słowackim przekładzie⁴⁷.

Koszycki Pectus popularyzuje głównie najmłodszą literaturę polską, publikując wystąpienia uczestników koszyckiego Międzynarodowego Festiwalu Literackiego Litteriáda w antologii zatytułowanej *Literiada 2010 (poézia a próza*

⁴⁴ W Polsce w latach 2007–2013 ukazał się przekład jego powieści pt. *Návraty pekla* (R. Brenkus: *Návraty pekla / Powroty z piekła*. Tłum. M. Pelinko. Rzeszów 2013) oraz tłumaczenia poezji rozproszone w czasopismach lokalnych (R. Brenkus: *Wiersze*. „Gazeta Kulturalna” 2008, nr 3 (139); Idem: *Wiersze*. Tłum. M. Pelinko. „Nasz Dom Rzeszów”. „Wspólna obecność”. Autonomiczny Dodatek Literacki. Rzeszów, marzec, 2008, nr 3). O przekładach twórczości R. Brenkusa zob. M. Buczek: *Literatura słowacka w Polsce...*

⁴⁵ W zbiorze ukazały się utwory Wojaczka z tomików: *Sezon* (1969), *Inna bajka* (1970), *Którego nie było* (1972), *Na śmiech i drwiny Boga*, *Nie skończona krucjata* (1972), *Reszta krwi* (1999).

⁴⁶ Urodzona w Katowicach, zajmuje się krytyką literacką; od 2006 r. tłumaczy teksty literackie z języka słowackiego. Debiutowała w 1996 r. tomikiem poezji *Zatrzymany czas*; kolejny zbiór wierszy pt. *Refleksje* ukazał się w 2006 r. Jest także autorką powieści *W labiryncie bólu* (2003) oraz *Tułaczy smak Edenu* (2007). Otrzymała kilka nagród, m.in. za całokształt twórczości literackiej i działalności kulturalnej oraz za wybitne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury. Jest prezesem rzeszowskiego oddziału Związku Literatów Polskich.

⁴⁷ J. Marušiak: *Poľská sibiriáda. Zbigniew Domino*. „Knižná revue” 2009, č. 1.

účasníkov 2. ročníka medzinárodného literárneho festivalu) (2010). W konkursie biorą udział pisarze z różnych krajów Europy, między innymi z Polski, Litwy, Austrii, Niemiec, Słowacji. Polaków w tej międzynarodowej antologii tym razem reprezentują: Marek Wawrzkiwicz, Elżbieta Musiał, Marta Świdorska-Pelinko, autorzy, którzy jak podkreśla wydawca, „dążą do przekazania trwałych wartości w literaturze, dbając o wartość artystyczną swoich dzieł”⁴⁸. Wydawnictwo przejęło oficjalnie funkcję popularyzacji literatury mało znanej, nierozpowszechnionej w Polsce, co wiąże się głównie z estetycznymi i artystycznymi preferencjami wydawcy, redaktora i tłumacza w jednej osobie — Radovana Brenkusa. Brenkus, dokonując wyboru, kieruje się ideą wzbogacenia i inspiracji kultury rodzimej, otwierając ją na inne/obce. Zmusza odbiorcę do intelektualnej i emocjonalnej refleksji, postulując wzorce zachowania, przeżywania i poznawania.

Analizując przekłady literatury polskiej w Słowacji po 2007 r., można zaobserwować założoną przez tłumaczy i wydawców słowackich funkcję aktualizowania współczesnej polskiej literatury wśród odbiorców sekundarnych, funkcję informowania o kontinuum rozwojowym polskiej literatury współczesnej oraz funkcję komplementarności, dopełnienia rodzimej literatury o nowe tendencje. Widoczne jest to również w analizie dalszych przekładów. Translatorskie wybory tekstów do tłumaczenia wyraźnie pokazują, że słowacka krytyka literacka na bieżąco śledzi życie literackie w Polsce. Dzieła autorów polskich nominowanych do prestiżowych nagród literackich (Nagroda Kościelskich, Literacka Nagroda Nike, Paszport „Polityki”, „Angelus”, Nagroda Nobla) tłumaczone są na język słowacki w niewielkim odstępnie czasu po ukazaniu się oryginału. Słowacka publiczność literacka niemal bez opóźnienia może zapoznać się z aktualną polską produkcją literacką.

Całościowo wszystkie przekłady tworzą niezwykle komplementarny obraz polskiej literatury współczesnej, w porównaniu z tym, co oferują przekłady literatury słowackiej w Polsce w tym okresie⁴⁹. W słowackim horyzoncie odbioru znalazły się wszystkie najważniejsze nazwiska, które ukształtowały literaturę polską końca XX i początku XXI w. Oprócz nazwisk starszych pisarzy oraz pisarzy średniego pokolenia, kontynuujących literacką tradycję, w przeglądzie tym nie zabrakło najmłodszych twórców, którzy dopełniają obraz współczesnej literatury polskiej, wskazując na nowe tendencje i kierunki rozwoju procesu historycznoliterackiego, między innymi Sylwii Chutnik i jej nagrodzonego Paszportem „Polityki” zbioru nowel *Kieszonkowy atlas kobiet / Vreckový atlas žien* (2011). Książka przełożona przez doświadczoną tłumaczkę, sławistkę Katarínę Laučíkovą, została wydana przez bratysławskie wydawnictwo Ladon, a jej fragmenty w interpretacji popularnej, młodej słowackiej aktorki Ivany Kuxovej

⁴⁸ „autori sa usilujú o trvalé hodnoty v literatúre, dbajú o umeleckú úroveň vlastných diel, skôr než sa dostanú na knižný trh v ich krajine” [tłum. M.B.]. http://www.pectus.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=130&Itemid=135&lang=sk [Data dostępu: 9.06.2014].

⁴⁹ Por. M. Buczek: *Literatura słowacka w Polsce...*

przedstawiono podczas *Nocy literatury 2012* w Bratysławie. Wśród wyborów, obrazujących przemiany współczesnego globalnego społeczeństwa zafascynowanego Internetem, nie zabrakło również powieści Leona Janusza Wiśniewskiego, autora bestsellerowej książki *S@motność w sieci*, na podstawie której powstał w Polsce film oraz serial telewizyjny. Słowaccy odbiorcy mogli zapoznać się z twórczością tego autora, czytając tłumaczoną na wiele języków powieść pt. *Bikini*⁵⁰ / *Bikini* (2010) w przekładzie Jozefa Marušiaka, wydaną przez wydawnictwo Ikar. Obrazu współczesności dopełnia doskonała, opisująca szaleństwo człowieka we współczesnym świecie, proza wielokrotnie nagradzanej w Polsce Huberta Klimko-Dobrzanieckiego pt. *Kołysanka dla wisielca / Uspávanka pre obesenca* (2013) w tłumaczeniu Julii Sherwood, wydana przez bratysławski Salon⁵¹. Jej fragmenty w interpretacji słowackiego autora Benjamína Škreko zaprezentowane zostały podczas trnawskiej *Nocy literatury 2013*.

W wyborach translatorskich dominują proza i poezja. W przypadku trzeciego rodzaju literackiego — dramatu, słowacki czytelnik ma do dyspozycji tylko jedną pozycję książkową z tego okresu, prezentującą przekłady współczesnej polskiej dramaturgii. To wydany w 2012 r. przez Divadelný ústav wybór zatytułowany *Polská dráma*, w przekładzie Jozefa Marušiaka. Zasługujący na uwagę przekład wprowadza w sekundarny horyzont odbioru wybrane utwory Janusza Głowackiego (*Antyгона w Nowym Jorku / Antigona v New Yorku*), Doroty Masłowskiej (*Między nami dobrze jest / U nás je to fajn*), Jerzego Pilcha (*Narty ojca świętego / Lyže svätého otca*), Tadeusza Słobodzianka (*Nasza klasa / Naša trieda*) oraz Małgorzaty Sikorskiej-Miszczuk (*Walizka / Kufor*), tworząc dynamiczny obraz polskiej dramaturgii końca XX i początku XXI w. Zarysowany w zestawieniu dialog wartości, postaw, światopoglądów, obrazów, jak również estetycznych i artystycznych tendencji daje odbiorcom sekundarnym zróżnicowaną wizję polskiego dramatu, uzupełniając ich wiedzę o nieznaną dotąd twórczość⁵².

Wśród przekładów polskiej literatury nie brakuje także propozycji literatury popularnej, rynkowej, bestsellerowej nastawionej na komercyjny sukces. Publikacje tego typu proponuje wydawnictwo Slovart, które zdominowało słowacki rynek wydawniczy i konsekwentnie poszerza swoją linię wydawniczą o pozycje literatury *science fiction* oraz *fantasy*⁵³. Wydawnictwo to bierze szczególnie pod

⁵⁰ Przetłumaczona na język rosyjski, albański, ukraiński, włoski.

⁵¹ W Polsce książka nagrodzona została Nagrodą Mediów Publicznych „Cogito”.

⁵² To kolejna pozycja odkrywająca przed słowackim odbiorcą osiągnięcia polskiej dramaturgii współczesnej. Wcześniejsze pozycje to m.in. *Súčasná polská dráma*. Prel. L. Kiss. Bratislava 1994, w której ukazały się przekłady utworów Zygmunta Hübnera, Sławomira Mrożka, Tadeusza Różewicza, Jerzego Żurka; I. Villqist: *Hry*. 1. vyd. Prel. P. Himič, L. Feldek, B. Sprušanská, A. Szabová. Bratislava 2003.

⁵³ Wydawnictwo istnieje w Bratysławie od 1991 r. Wydaje również popularne czasopismo literackie „RAK” („Revue aktualnej literatury”). Od 1995 r. publikuje również literaturę w języku polskim.

uwagę perspektywę zainteresowań współczesnego odbiorcy uwikłanego w popkulturę. W efekcie w ofercie przekładowej tej oficyny wydawniczej znalazły się między innymi: kolejna część kultowej w Polsce i Słowacji powieści *fantasy* Andrzeja Sapkowskiego *Wieczny ogień / Svetlo večné* (2007) w przekładzie Karola Chmela⁵⁴, a także cztery części popularnej w Polsce kryminalnej pentalogii, porównywanego przez krytykę do Dana Browna, Marka Krajewskiego⁵⁵ (*Śmierć w Breslau / Smrť v Breslau*, 2007; *Koniec świata w Breslau / Konec sveta v Breslau*, 2008; *Festung Breslau / Pevnosť Breslau*, 2009; *Widma w mieście Breslau / Prizraky v Breslau*, 2009) w tłumaczeniu Tomáša Horvátha. Fantastyka, *fantasy* oraz kryminał to najpopularniejsze współcześnie gatunki wśród obiorców literatury masowej. Systematyczne zainteresowanie tym typem literatury podsycają kolejne słowackie przekłady polskiej powieści *fantasy*, grozy, opowieści niesamowitych, horroru. Na szczególną uwagę zasługują w tym przypadku słowackie wydania dziewiętnastowiecznej powieści gotyckiej Seweryna Goszczyńskiego pt. *Król zamczyska / Kráľ zámku*, dziewiętnastowiecznego horroru Władysława Łozińskiego *Zapatan. Čierny rytier* (2013) oraz dziewiętnastowiecznej powieści fantastycznej Józefa Bohdana Dziekońskiego pt. *Sędziwój / Sendivoj. Temný alchemista* (2013), wszystkie w świetnym przekładzie znawcy gatunku Tomáša Horvátha⁵⁶, wydane przez bratysławskie wydawnictwo Europa. Przekłady te dopełniają silnie rozwinięty współcześnie w Słowacji literacki nurt fantastyki, odkrywający przed sekundarnym odbiorcą polskie korzenie tego gatunku, sięgające w głąb doby romantycznej⁵⁷.

Wybór spośród literatury komercyjnej jest również elementem strategii wydawnictwa Ikar, które kierując się kryterium popularności, publikuje kolejne tomy z serii powieści dla dzieci i młodzieży o Panu Samochodziku Zdzisława Nienackiego⁵⁸. Długą tradycję w Słowacji mają również tłumaczenia literatury

⁵⁴ Wcześniejsze części powieści A. Sapkowskiego w słowackim przekładzie to *Boży bojownicy / Boží bojovníci*. Prel. K. Chmel. Bratislava 2005; *Wieczny ogień / Svetlo večné*. Prel. K. Chmel. Bratislava 2006.

⁵⁵ „Dej strhujúci, množstvo odkazov na záhadné artefakty, čo navodzuje štýl Dana Browna”. [Dominika Dánať]. Por. http://www.slovart.sk/knihy-v-slovenskom-a-ceskom-jazyku/beletria/detekтивne-romany/smrť-v-breslau.html?page_id=7001 [Data dostępu: 6.06.2014].

⁵⁶ Słowacki pisarz w swojej twórczości eksperymentuje z kodami kultury popularnej, m.in.: *science fiction*, *fantasy*, powieść szpiegowska, powieść detektywistyczna, powieść w stylu cyberpunk, niwelując przepaść między kulturą „wysoką” i „niską”. Uznany w Słowacji za twórcę postmodernistycznego. Por. http://pl.wikipedia.org/wiki/Tom%C3%A1%C5%A1_Horv%C3%A1th [Data dostępu: 20.06.2014].

⁵⁷ Współczesną polską fantastykę w słowackim horyzoncie odbioru reprezentuje antologia *Żelazny generał. Antológia polskej fantastiky*. Prel. M. Ferko, M. Králik. Bratislava 2006.

⁵⁸ *Pan samochodzik i Fantomas / Pán Tragáčik a Fantomas* (2007), *Pan Samochodzik i Kapitan Nemo / Pán Tragáčik a Kapitán Nemo* (2007), *Pan Samochodzik i zagadki Fromborka / Pán Tragáčik a záhady Fromborku* (2007), *Pan Samochodzik i tajemnica tajemnic / Pán Tragáčik a tajomstvo nad tajomstvami* (2008), *Pan Samochodzik i dziwne szachownice / Pán Tragáčik a čudné šachovnice* (2008), *Pan Samochodzik i Winnetou / Pán Tragáčik a Winnetou* (2008). Wraz z wcze-

dla najmłodszych. Tu, wśród wyborów, dominuje przede wszystkim popularna w Polsce twórczość: Jana Kazimierza Siwka, autora takich książeczek dla dzieci, jak: *Kopareczka śpioszka / Bager Spáčik* (2007, 2009), *Radiowozik Czarus / Autičko Očko* (2007), *Policajt* (2009)⁵⁹ w przekładach Toňi Revajovej i Beatrice Čulmanovej (wyd. Slovalt, wyd. Príroda); Marcina Przewoźniaka, autora popularnej w Polsce serii o Agatce (*Agátkine príbehy a huncútstva*, 2008) w słowackim przekładzie Sybili Mislovičovej (wyd. Matys); Joanny Olech, autorki książeczki pt. *Pompon w rodzinie Fisiów (Pompon v rodine Rybárikovcov)*, 2009) w przekładzie Marianny Petríncovej (wyd. Slovalt). Nie brakuje w tym wyborze również najważniejszego polskiego pisarza dla najmłodszych, twórcy Misia Uszatka, Czesława Janczarskiego, którego książka zatytułowana *Wiosna Misia Uszatka / Jar Mačka Uška* w przekładzie Marianny Minárikovej-Prídavkovej ukazała się w 2009 r. w wydawnictwie Ikar. Na rynku słowackim funkcjonuje również religijna literatura dla dzieci i młodzieży. Polskie Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu, w kooperacji z wydawnictwem Spoločnosť katolíckeho apoštolátu SAC Pallotíni, wydaje słowackie przekłady książeczek dla dzieci o treści religijnej, między innymi Doroty Koziół czy Joanny Krzyżanek (*Jan Paweł II, czyli jak Karolek został papieżem / Ján Pavol II. alebo ako sa Karolko stal pápežom*) w tłumaczeniu Martiny Holečkovej. Na szczególną uwagę w przypadku tego typu literatury zasługują refleksyjne rozważania pt. *Nasz chleb powszedni / Náš každodenný chlieb* (2007) ks. Mieczysława Malińskiego oraz jego bajki dla dzieci *Opowieści anielskie / Anjelská poviestka* (2007) w tłumaczeniu Štefana Komy, wydane przez bratysławskie wydawnictwo Štúdio F⁶⁰.

Publikacja przekładów literatury polskiej w słowackich czasopismach przyjmuje inny kierunek i strategię. Zauważalny staje się fakt wyboru tekstów spośród przedstawicieli najmłodszego, debiutującego pokolenia pisarzy. W czasopiśmienniczych wyborach dominuje poezja. Czasopismo „Dotyky”, redagowane przez Radovana Brenkusa, redaktora wydawnictwa Pectus, w swoim *Bloku młodej polskiej poezji (Blok mladej poľskej poézie)* skupia się na utworach młodych i „obietujących” adeptów poezji, którzy debiutowali w Polsce po 2005 r. (Beata Jagieła, Monika Kuształ, Agata Linek, Jarosław Flawiusz Duleba, Agnieszka Gruba, Agnieszka Leśniewska, Małgorzata Stachowiak-Schreyner, Andrzej

śniejszy przekładami, które ukazywały się w latach 1990—2006, tworzą one bardzo popularną w Słowacji dwunastotomową serię.

⁵⁹ Jego książki: *Kaczuszka Pogaduszka, Kopareczka Śpioszka, Kotka Ślicznotka, Radiowozik Czarus, Bajka o Lwie* (w publikacji Wydawnictwa Wilga), zostały przetłumaczone na różne języki, m.in.: norweski, litewski, czeski, węgierski, francuski. Tradycja słowackich przekładów twórczości tego autora sięga 2003 r., kiedy to w wydawnictwie Matys ukazała się seria traktująca o zwierzętach (*Môj zajačik, Moje mačiatko, Moje šteňatko, Moje teliatko*) w przekładzie Pavla Štefanika.

⁶⁰ To już kolejne wydanie dzieł ks. Malińskiego w Słowacji, który zapisał się w kręgu słowackiego horyzontu odbioru zbiorem bajek dla dzieci opublikowanym w 1995 r. Por. M. Maliński: *Bajki nie tylko dla dzieci / Štvrtý kráľ (príbehy nielen pre deti)*. Prel. J. Hvišč. Bratislava 1995.

Kulig, Agnieszka Tomczyk, Iwona Zych, Kaja Cyganik, Juliusz Erazm Bolek, Rafał T. Czachorowski, Dariusz Łukaszewski, Miłosz Kamil Manasterski, Karol Samsel). O kryterium wyboru decyduje w tym przypadku chęć uzupełnienia wiedzy słowackiego czytelnika o nieznane utwory i nowe segmenty procesu historycznoliterackiego.

Czasopisma „Fragment”, „Rak”, „Revue svetovej literatúry”, „Romboid”, „Slovenské pohľady” z kolei w swojej strategii wyboru na plan pierwszy wysuwają kryterium aktualności, decydując się na publikacje znaczących kulturowo współczesnych zjawisk literackich. W ich wyborach dominuje współczesna poezja twórców starszych pokoleń (Stanisława Grochowiaka, Jarosława Iwaskiewicza, Zbigniewa Herberta, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Adama Zagajewskiego, Stanisława Barańczaka, Marka Rymkiewicza, Wisławy Szymborskiej, Jana Twardowskiego, Jerzego Harasymowicza, Janusza Koniusza, Mariana Grześczaka, Juliana Kornhausera, Julii Hartwig, Karola Wojtyły, Bohdana Urbankowskiego, Franciszka Nastulczyka). Poezję średniego pokolenia reprezentują Piotr Sommer i Jacek Podsiadło, a poezję tzw. roczników sześćdziesiątych Marcin Świetlicki i Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki.

Mimo szerokiej oferty wydawniczej, dużej liczby propozycji, zaangażowania tłumaczy i redaktorów w tworzenie komplementarnej wizji polskiej literatury współczesnej, jej znajomość w Słowacji nie jest rozpowszechniona. Sięgają po nią na ogół poloniści, pisarze, humaniści, polonofile, w mniejszym stopniu laicy. Prawdopodobieństwo przeczytania dobrej polskiej literatury przez słowackiego odbiorcę jest jednak o wiele większe niż możliwość przeczytania dobrej słowackiej literatury przez odbiorców polskich. Dzięki spójnej, skomasowanej współpracy tłumaczy, wydawców, sieci księgarń, krytyki literackiej, wydawców literackich i kulturalnych portali internetowych, wydawców czasopism, polska literatura zajmuje stałe miejsce w słowackiej świadomości literackiej. Opinie krytyczne, komentarze, eseje publikowane w prasie i Internecie powodują, że nowe przekłady funkcjonują w kręgu słowackich odbiorców, nawiązując równocześnie międzyliteracki dialog z literaturą rodzimą. Wiara, że proponowana literatura może zyskać popularność, stać się literaturą godną uwagi, przekonanie o tym, że wartość artystyczna przełożonych dzieł sama się na rynku obroni, umożliwiła przekroczenie granic własnej kultury, przewartościowanie własnej perspektywy oglądu. Konkluzja w przypadku analizy przekładów literatury polskiej w Słowacji może być jedna. Słowakom udało się osiągnąć to, czego nie udało się Polakom. Za pomocą przekładów literatury polskiej zdołali nawiązać aktywny międzykulturowy dialog.

Marta Buczek

Poľská literatúra v slovenských prekladoch po roku 2007 Resumé

Resumé

Marta Buczek — autorka príspevku pod názvom *Poľská literatúra v slovenských prekladoch po roku 2007* charakterizuje poľskú literatúru, ktorá bola preložená na Slovensku v rokoch 2007—2013. Vo svojom príspevku sa zaobera aj súčasnými slovenským knižným trhom, ktorý zverejňuje preklady poľskej literatúry, slovenskými vydavateľstvami a prekladateľmi. Podrobne analyzuje prekladovú literatúru z ohľadom na jej vstup do nového literarného kontextu.

Kľúčové slova: poľská literatúra v slovenskom preklade, poľská literatúra na Slovensku, slovenský prekladatelia poľskej literatúry, slovenské vydavateľstva poľskej literatúry, umelecký preklad.

Marta Buczek

Polish Literature in Slovak translations after 2007

Summary

Marta Buczek — the author of the article *Polish Literature in Slovak translations after 2007* describes in detail the Polish literature which was translated in Slovakia in the years 2007—2013. In her article she also deals with contemporary Slovak publishers market which publishes translations of Polish literature, Slovak publishers and Slovak translators. She analyzes translation literature with view of its entry into a new literary context.

Key words: Polish literature in Slovak translation, Polish literature in Slovakia, Slovak translators of Polish literature, Slovak publishers of Polish literature, literary translation.